

Evaluatie stap 0

Participatieplan Diemen GasVrij

Vraagstelling

In 2040 wil Diemen een CO₂ uitstootvrije gemeente zijn. Alle gebouwen die nu nog met aardgas verwarmd worden, moeten dan een duurzame, aardgasvrije warmtevoorziening hebben. Deze overgang naar duurzame warmte noemen we de warmtetransitie. Het afgelopen jaar hebben we een start gemaakt met de participatie in de warmtetransitie. In januari 2024 heeft het college het *Plan van aanpak participatie Gasvrij Diemen, stap 0 en 1* vastgesteld.

Dit plan van aanpak is gebaseerd op het ambitiesdocument *Voor en met Diemen*, waarin het participatiebeleid van de gemeente is vastgelegd. In dit document wordt aangegeven dat de vorm van participatie afhankelijk is van de grootte van het beleidsvoornemen. De warmtetransitie is aan te merken als 'groot'. De warmtetransitie is een proces van lange adem, waarvan we de vorm en het verloop nog niet kunnen overzien.

In het plan van aanpak beschrijven we een aantal stappen waarin we de communicatie en participatie willen ontwikkelen. Bij iedere stap kijken we terug en bepalen we hoe we verder kunnen gaan in de volgende stappen. We informeren de gemeenteraad hierover.

In stap 0 willen wij achterhalen hoe de inwoners van Diemen tegenover de energietransitie staan. Wat zij er al vanaf weten, hoe zij er over denken en wat hun drijfveren, vragen, bezwaren of zorgen zijn.

En we willen graag weten op welke manier de inwoners bij het vormgeven van de plannen in de warmtetransitie betrokken willen worden.

In stap 1 willen we de verschillende warmteoplossingen verkennen. Dit loopt deels gelijk op met stap 0 omdat we bewoners tijdens stap 0 al informeren over de verschillende mogelijkheden. Bewoners reageren op wat zij horen over bijvoorbeeld warmtenetten, warmtepompen, waterstof en wat dit allemaal betekent voor hun eigen woning. Deze reacties nemen we mee in het maken van een uitgewerkt plan voor stap 1.

Ingezette activiteiten

Diemen Buurtwarmte Tour

We zijn met een tent de wijken in gegaan om ook mensen aan te spreken die niet vanzelf via de gebruikelijke kanalen van de gemeente bereikt worden.

In de gebieden waar we als eerste aan de slag willen met de warmtetransitie (fase 1) hebben we huis aan huis uitnodigingen bezorgd. Op drie plaatsen, bij het station, op het Diemerplein en in Diemen Zuid hebben we met de Diemen Gasvrij tent en een ijscokarretje een paar uur gestaan met drie tot vier medewerkers van de vakgroep duurzaamheid. Hier zijn veel mensen op afgekomen met vragen en reacties.

Voor veel inwoners was de uitnodiging voor de buurtwarmte tour een eerste kennismaking met de warmtetransitie.

We kregen veel positieve reacties;

“Fijn dat er iets gaat gebeuren.

“Goede ervaringen met de collectieve inkoopacties”.

“Fijn dat dat de gemeente bezig is met lokale warmtebronnen”.

“Geeft vertrouwen dat jullie ons in een vroeg stadium proberen mee te nemen”.

Maar ook negatieve reacties;

“Er is toch gas genoeg?” “We krijgen toch waterstof?” “In andere landen gaan ze juist over op gas”.

Inwoners zijn vooral bezorgd over de kosten;

“Warmtenetten zijn toch van de baan, want veel te duur”. “Mijn slecht geïsoleerde huis krijg ik niet warm met een warmtenet”.

“We moesten van jullie aan de zonnepanelen en nu krijgen we daarvoor een boete”.

“Mijn verhuurder zal de kosten wel op mij verhalen”.

Er kwamen er ook veel mensen met technische vragen;

De fasering wordt niet goed begrepen. “In mijn buurt wordt het gas in 2025 al afgesloten, wat moet ik doen?” Mensen hebben er slapeloze nachten van.

“Moet ik nog een nieuwe cv-ketel kopen?” Of, “Ik heb net een nieuwe cv-ketel, moet ik die nu weer weggooien?” “Moet ik een (hybride-)warmtepomp kopen, of wachten?”

“Krijg ik een vergoeding voor een nieuw kooktoestel?”

Ook veel vragen over isolatie, bijvoorbeeld van mensen die net een huis gekocht hebben:

“Hoe zit het nu met de planning?” “Wat gaat er in de genoemde fases gebeuren?”

Mensen hebben ook ideeën over participatie;

“Vertel hoe jullie de plannen maken, ook de kleine stapjes”

De tent op straat werd erg gewaardeerd. Herhaal dit regelmatig.

“Blijf ons regelmatig informeren. Ook over de kleine stappen die de gemeente maakt. En over het proces dat de gemeente voor ogen heeft”

“De plannen kunnen concreter worden als er een vast punt is waar mensen terecht kunnen voor informatie”.

Inwonerspanel

Diemen heeft een inwonerspanel. Ruim 500 inwoners die een paar keer per jaar een vragenlijst krijgen toegestuurd over een bepaald thema. Dit keer was het thema warmtetransitie. 55% van de leden van het panel heeft de vragenlijst ingevuld.

Op de uitnodiging voor de buurtwarmtetour stond een QR-code waarmee andere inwoners ook toegang kregen tot de vragenlijst. Hiervan hebben 141 mensen gebruik gemaakt.

Via de krant, de nieuwsbrief van de gemeente en de website van de gemeente hebben de meeste mensen kennisgenomen van de energietransitie.

Eén op de vijf deelnemers aan het panel was volledig onbekend met de warmtetransitie.

Bijna tweederde van de deelnemers doet mee aan de warmtetransitie voor het milieu en het klimaat. Meer dan de helft doet dit omdat zij willen besparen op de energiekosten. Een andere reden is dat mensen ervaren dat zij mee moeten doen, dat er geen andere keuze is.

Eén op de tien deelnemers wil niet meedoen met de warmtetransitie. Zij twijfelen aan de duurzaamheid van alternatieven en zijn bang dat de kosten te hoog zijn.

De deelnemers van het panel willen graag geïnformeerd worden via de energienieuwsbrief, via de post en de website van de gemeente.

De website van de gemeente moet een goed overzicht geven van het hele verhaal. Daar krijgen mensen nu nog geen grip op.

De meeste deelnemers van het panel willen vooral geïnformeerd worden.

Een kwart van de deelnemers aan het panel wil meedenken en een deel daarvan ook meebeslissen.

Een derde van de deelnemers aan het panel heeft behoefte aan 'advies op maat'. Een uitgebreide samenvatting van de resultaten staat in de bijgevoegde factsheet.

Koplopers bijeenkomst

We hebben de inwoners die zich al eerder betrokken hebben getoond bij de energietransitie in Diemen uitgenodigd voor een gesprek in de Omval. De uitnodiging is persoonlijk verstuurd en in de Energienieuwsbrief gepubliceerd. In deze bijeenkomst hebben we een uitgebreide toelichting gegeven van de stand van zaken rond de warmtetransitie. In een rondetafelgesprek zijn veel vragen aan de orde gekomen. Een aantal deelnemers had suggesties voor de manier van informatie verstrekken.

Aan het einde van de vergadering is door een inwoner een oproep gedaan om na te denken over een warmtecoöperatie in Diemen.

De opkomst voor deze bijeenkomst was veel groter dan verwacht. Hierdoor kon niet iedereen zijn ideeën makkelijk uiten. In de terugkoppeling hebben wij daarom een online formulier bijgevoegd, met een paar vragen over participatievormen.

Dit formulier is door tien aanwezigen ingevuld.

Maak de rol van de gemeente duidelijk. Maar geef ook andere mensen/partijen een rol. Geef informatie over verduurzamingsmaatregelen, subsidies, leningen en inkoopacties. Benader de VvE's individueel. Er zijn veel verschillen, dus elke VvE heeft weer een andere invalshoek nodig.

Tijdens deze bijeenkomst heeft de Klimaatraad opgeroepen om mee te doen aan een warmtecoöperatie.

Gesprekken met buurtinitiatieven

Tijdens gesprekken met een aantal buurtinitiatieven en op buurtbijeenkomsten zijn de vragen bij stap 0 en 1 aan de orde geweest.

Anne Frankwijk

De buurtgroep wil met de wijk zo snel mogelijk van het gas af. De initiatiefnemer heeft een vragenlijst voorgelegd aan de inwoners van de wijk. Meer dan de helft heeft de lijst ingevuld. Zij willen met de initiatiefgroep goed aansluiten bij de rest van de wijk. Daarom gaan ze een bijeenkomst of informatiemarkt organiseren.

De gemeente ondersteunt de groep en gaat de komende tijd meedenken over de vormgeving van de bewonersbijeenkomst.

Als de initiatiefgroep erin slaagt de rest van de wijk te mobiliseren, kan dit een goede stap zijn in de participatie van het Diemen Zuid project.

VvE's Tobias Asserlaan en M.L. Kinglaan

Deze zeven VvE's (ca.600 woningen) werken al een tijdje min of meer samen bij de verduurzaming van hun gebouwen.

Nu komt ook de verduurzaming van hun warmtevoorziening aan de orde. Zes gebouwen betrekken een deel van hun warmte uit een klein warmtenet van Vattenfall in de buurt. De rest stoken zij bij met cv-ketels. De cv-ketels zijn overwegend zo'n 20 jaar oud. De VvE's voelen urgentie om beslissingen te nemen over het vervolg.

Op korte termijn starten we met een werkgroep om de mogelijkheden van herontwikkeling van het warmtenet te onderzoeken.

Dit is een kans om in Diemen Centrum snel draagvlak te krijgen voor collectieve warmte.

De initiatiefgroepen willen graag in gesprek met de gemeente en meedenken over de plannen. Soms willen zij hulp van de gemeente bij het betrekken van hun buurtbewoners.

Keukentafelgesprekken

In het kader van het isolatieprogramma hebben we een aantal keukentafelgesprekken georganiseerd. Deze gesprekken zijn bedoeld om te onderzoeken of een bewoners in een straat of blok gezamenlijk isolatiemaatregelen willen inkopen. Tijdens de gesprekken komen ook vragen over duurzame warmte aan de orde.

De behoefte van bewoners is met name om duidelijkheid te krijgen over de plannen van de gemeente. Onder andere wanneer welke wijken aan de beurt zijn. Daarnaast hebben ze vragen over, behoefte aan of lopen ze tegen een aantal zaken aan:

- Geld/ kosten vergoeding / subsidie.
- Ondersteuning in proces.
- Het kost bewoners ook tijd om dit allemaal uit te zoeken. Tijd is er niet altijd (drukke van het leven, gezin, enz.).
- Waar vind ik de informatie en wat is betrouwbaar? Er is veel informatie te vinden, maar het spreekt elkaar ook tegen, adviseurs spreken elkaar tegen en bewoners weten niet wat wel/niet waar is.

- Doorkijk naar gasvrij: wanneer ben je klaar om gasvrij te worden? Wanneer ben je goed genoeg geïsoleerd om overstap te maken?
- Grote behoefte aan een onafhankelijk technisch adviseur.
 - o Iemand die een bouwtechnisch advies geeft
 - o Iemand die bereid is om ook daadwerkelijk onder de vloer te kijken (fysiek)
 - o Iemand die gaat meten met een warmtemeter
- Het is een snel veranderende markt. Wat op dit moment het advies is of de beste optie is, kan volgende maand weer anders zijn.
- Bij de voorlopers: grotere aansluiting is (nog) niet mogelijk voor woningen die van het gas af willen. Bewoners krijgen geen akkoord van gemeente/Liander. "Je bent nog niet aan de beurt."

Daarnaast hebben de bewoners ook een paar tips voor de gemeente:

- Wees duidelijk naar bewoners in wie ze kunnen benaderen voor vragen (niet van het kastje naar de muur).
- Korte vs. Lange termijnbeleid. Het beleid van de overheid verandert continue. Behoeft aan één lijn voor de langere termijn. Ook met de doorkijk naar gasvrije wijken.
- Zichtbaarheid in communicatie. De kracht van herhaling.
- Maak een inventarisatie en kom met een plan + budget.
- Organiseer een collectief.
- Organiseer meer bijeenkomsten.
- Bekijk het gehele plaatje bij huizen: in een blok/wijk, maar ook naar bijv. heipalen bij herinrichting.